

(Ur.l. RS, št. 59/2002)

Skupščina Socialne zbornice Slovenije je na 12. seji dne 12. 2. 2002 sprejela

K O D E K S **etičnih načel v socialnem varstvu**

1. Etičnost – osnova ravnanja

Pri svojem delu, ki služi dobrobiti posameznika, družine, skupine in družbe, se delavke/delavci socialnega varstva ravnavajo po načelih etičnosti – obče dobrega, da bi tako zavarovali ljudi, ki jim pomagajo in sami sebe pred napačno uporabo strokovne in družbene moči.

Svoje delo morajo razmejiti od političnih, verskih, ideoloških, osebnih in institucionalnih vplivov ter interesov, ki bi utegnili ovirati njihovo človeško in strokovno presojo o tem, ali s svojim delom dejansko pomagajo posamezniku ali pa zgolj zastopajo interese, ki niso v skladu z občeveljavnimi načeli socialne pravičnosti in dobrobiti posameznika.

2. Spoštovanje človekovih pravic in svoboščin

Delavke/delavci na področju socialnega varstva spoštujejo vse z ustavo in zakoni Republike Slovenije zajamčene pravice ter vse mednarodne dokumente s področja človekovih pravic, ki jih je sprejela ali ratificirala Republika Slovenija.

3. Sprejemanje različnosti

Posameznik, družina in skupina imajo pravico do pomoči ne glede na biološke, osebne, statusne, nacionalne, verske, ideološke in politične razlike. Vse osebe, potrebne socialne ali materialne pomoči, delavke/delavci sprejemajo takšne kot so, pri delu z njimi pa se opirajo na pozitivne dejavnike njihove življenjske situacije.

4. Spoštovanje kodeksov poklicne etike

Delavke/delavci, ki poklicno ali prostovoljno opravljajo socialno varstvene storitve in dejavnosti, so dolžni upoštevati poklicno identiteto in strokovno avtonomijo pripadnikov različnih strok na področju socialnega varstva. Pri svojem delu v celoti ohranjajo specifično strokovno in človeško odgovornost, kot jo opredeljujejo posamezni kodeksi poklicne etike, ob upoštevanju kodeksa etičnih načel v socialnem varstvu.

5. Enakopravnost prostovoljnega dela

Prostovoljne sodelavke/sodelavci prevzemajo konkretne delovne naloge na osnovi usposobljenosti in izkušenj ter tega Kodeksa etičnih načel.

Prostovoljno delo poteka v okviru sprejetega dogovora med izvajalci in uporabniki pomoči ter odgovornim organizatorjem prostovoljnega dela.

Prostovoljnimi delavkam/delavcem je potrebno omogočiti usposabljanje in supervizijo.

6. Pomoč za samostojnost, medsebojna pomoč in samopomoč

Dobri, korektni in iskreni medčloveški odnosi so temelj obojestranskega osebne razvoja in ustvarjalnega medsebojnega sodelovanja. Vse delavke/delavci v socialnem varstvu pri svojem delu strokovno in čustveno kontrolirano vežejo uporabnike nase le v tolikšni meri, kolikor je to koristno za ohranjanje življenjskih sposobnosti posameznika. V primeru nejasnosti je vsaka delavka/delavec (tudi v tehničnih službah in na področju prostovoljnega dela) dolžna zaprositi zunanjega strokovnjaka, ki mu zaupa, za supervizijsko podpora.

7. Nezdrušljivost vlog

Svetovalno in terapevtsko delo s posamezniki, družinami in skupinami je praviloma nezdružljivo z izvajanjem posegov v medsebojna pravna razmerja. V primerih medsebojne nezdružljivosti vlog strokovna delavka/delavec prevzame polno odgovornost za svojo odločitev ter z vsemi načrtovanimi ukrepi in posledicami predhodno seznaniti uporabnika.

8. Spoštovanje odločitev posameznikov

Delavke in delavci v socialnem varstvu pomagajo uporabnikom, da z lastnimi močmi, s pomočjo drugih ljudi in institucij spoznajo svojo situacijo in iščejo rešitev težav.

Uporabnik sam odloča o neposredni pomoči, o svojem življenjskem vsakdanu in bodočnosti. Pravica do lastne odločitve se strokovno preudarno in le izjemoma lahko omeji v primeru, ko bi uporabnik ogrožal sebe ali druge osebe.

9. Možnost izbire pomoči

Uporabnikom pomoči morajo biti ob začetku dela in v vseh kasnejših fazah na razpolago ustrezne informacije in izbira o tem, kakšna pomoč in kje (javna, zasebna, dobrodelna pomoč, medsebojna pomoč ali samopomoč) jim je na razpolago.

V procesu pomoči morajo biti seznanjeni z možnostmi in omejitvami pričakovane pomoči, soglašati morajo z vsemi postopki in metodami dela.

Uporabniku mora biti omogočena izbira strokovne delavke/delavca, možnost premestitve v drug zavod na lastno željo ter možnost ugovora v zvezi s potekom in z učinkovitostjo pomoči.

10. Dolžnost pomoči

Delavka/delavec v socialnem varstvu ne more odkloniti nujenja iskane pomoči. V primeru, ko nadaljnje sodelovanje ne bi bilo v korist uporabnika, ga lahko napoti k drugemu ustreznemu delavcu, vendar šele potem, ko je poskrbela/poskrbel za nujno pomoč.

V nujnih primerih so delavke/delavci socialnega varstva dolžni pomagati ali poiskati ustrezno pomoč tudi uporabnikom, ki niso državljani Republike Slovenije.

11. Ohranjanje samostojnosti v naravnem življenjskem okolju

Delavke/delavci socialnega varstva podpirajo uporabnike svojih storitev v njihovi želji, da bi ostali samostojni v domačem življenjskem okolju, ki ga kljub zmanjšanim sposobnostim (zaradi staranja, bolezni ipd.) ne želijo zapustiti.

Prizadevanja okolice, da bi pomoči potrebnega posameznika kot "motečega" izločili iz naravne življenjske sredine, ne smejo biti razlog za njegovo namestitev v zavod. Uporabniku je potrebno ponuditi pomoč in spremljanje na domu ter podpirati in razvijati socialne mreže medsebojne pomoči.

12. Spoštovanje človekove enkratnosti in dostojanstva

V procesu nujenja pomoči in podpore uporabnikom delavke/delavci socialnega varstva varujejo dostojanstvo, zasebnost, avtonomijo in individualnost posameznika, upoštevajo njegovo kulturo in vrednote ter si prizadevajo uporabljati njim razumljiv jezik in raven komuniciranja.

Delavke/delavci v socialnem varstvu razpolagajo z zelo zaupnimi podatki o ljudeh in sodelujejo pri reševanju občutljivih življenjskih situacij. Delavke/delavci so dolžni varovati vse zaupne in zaupane podatke kot poklicno skrivnost. Spoštovanje celovitosti osebnosti in dostojanstva posameznika v vseh postopkih izražajo tudi z:

- možnostjo uporabnika, da lahko dobi na vpogled dokumentacijo o sebi ali o svojcih, za katere je odgovoren, kot jo predpisuje zakon o varovanju osebnih podatkov in ki je usklajena s področnimi zakonskimi predpisi;
- dostojnim in spoštljivim naslavljanjem in ogovarjanjem uporabnikov;
- spoštljivim govorjenjem tudi o odsotnih uporabnikih v posvetih s sodelavci, na strokovnih timih, v drugih strokovnih stikih ter v odnosih z javnostjo;
- varovanjem človekove potrebe po zasebnosti in z upoštevanjem občutka sramežljivosti v domačem in institucionalnem okolju;

– doslednim varovanjem identitete posameznika pri vključevanju analize primera za strokovne, študijske in raziskovalne namene.

13. Kriteriji komuniciranja z javnostmi

Delavke/delavci v socialnem varstvu varujejo posameznike in družine pred neustreznim obravnavanjem, razgaljanjem in možnimi zlorabami v medijih in javnosti. Informacije morajo ščititi zasebnost in koristi prizadetih ter omogočiti nemoten potek pomoči.

14. Preprečevanje osebnega nadlegovanja in nasilja

Delavke/delavci socialnega varstva v vseh postopkih in odnosih varujejo spolno, psihofizično in duhovno integriteto posameznic in posameznikov.

V socialnih ustanovah si delavke/delavci socialnega varstva prizadevajo, da bi preprečili in odkrili zlorabe uporabnikov s strani osebja, samih uporabnikov in ljudi iz neposrednega lokalnega ali domačega okolja.

15. Uveljavljanje in varovanje zasebnosti v socialnih ustanovah

Z namestitvijo v državno, zasebno ali dobrodelno ustanovo nadomeščamo življenjsko okolje, ki ga nudi družina: človečnost, zasebnost, toplino, varnost in domačnost.

Uporabnice/uporabniki v ustanovah prostovoljno soodločajo o svojem vsakdanjem življenju in počutju (dnevni red, prehrana in čas obrokov, svojsko preživljanje prostega časa in razvedrila, nedotakljivost zasebnega kotička, omogočanje kulturnega, verskega in družabnega življenja...).

16. Odprtost ustanov

Ustanove se s svojimi programi in dejavnostjo odpirajo okolju; svojcem, študentom in strokovnjakom za potrebe izobraževanja, usposabljanja in raziskovanja, pa tudi prostovoljcem, različnim organizacijam in javnosti. Pri tem je potrebno zagotavljati tajnost podatkov, varovanje zasebnosti uporabnikov in svobodno voljo njihovega vključevanja v raziskovalne in druge omenjene aktivnosti.

17. Zaupanje in varstvo podatkov

Pomoč v socialnem varstvu temelji na medsebojnem zaupanju, ki je pomemben vir obojestranske moči. Uporabnik, ki čuti, da se delavka/delavec kot človek in kot strokovnjak resnično zavzema zanj, bo lažje zbral moč za rešitev težav. Delavka/delavec, ki ga zaupanje uporabnika dodatno motivira, tega zaupanja ne sme zlorabiti s posredovanjem zaupnih podatkov drugim osebam. Podatke varuje kot poklicno skrivnost.

V situaciji, ko delavka/delavec ve, da zaupanih podatkov ne bo mogel obdržati le zase, je dolžan o tej omejitvi uporabnika takoj in povsem nedvoumno opozoriti.

18. Dolžnost raziskovanja in izpopolnjevanja

Strokovne delavke in delavci ter sodelavke in sodelavci sistematično razvijajo raziskovanje potreb uporabnikov ter delovne postopke in metode dela v organizacijah, kjer izvajajo svojo dejavnost. Pri tem kritično presojujejo obstoječa in nova znanja ter metode in tehnike dela. Za njihov razvoj mora biti omogočeno stalno izobraževanje in usposabljanje v okviru lastne delovne organizacije, intervizijskih in supervizijskih skupin, Socialne zbornice Slovenije, izobraževalnih ustanov in drugih organiziranih oblik.

19. Sodelovanje in medsebojna pomoč med delavkami/delavci socialnega varstva

Delavke/delavci v socialnem varstvu izpopolnjujejo svoje strokovno znanje ter razvijajo svojo osebnost in čut za sočloveka v stiski. Pri tem se vključujejo v supervizijo in v druge oblike strokovne pomoči, ki jim pomagajo krepiti strokovni in človeški pristop do uporabnikov.

Delavci in delavke različnih strok spoštujejo znanje in izkušnje drugih, si medsebojno pomagajo ter usklajujejo svoje delo v dobrobit uporabnikov.

Zora Tomič, prof. soc. l. r.
Predsednica
Socialne zbornice Slovenije